

Dokument z posiedzenia

B9-0165/2024

8.3.2024

PROJEKT REZOLUCJI

złożony w następstwie oświadczenia wiceprzewodniczącego Komisji /
wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki
bezpieczeństwa

zgodnie z art. 132 ust. 2 Regulaminu

w sprawie zacieśnienia stosunków między UE a Armenią oraz potrzeby
zawarcia porozumienia pokojowego między Azerbejdżanem a Armenią
(2024/2580(RSP))

**Andrey Kovatchev, Željana Zovko, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė,
Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, François-Xavier Bellamy, Anja
Haga, Miriam Lexmann, Lukas Mandl, Sara Skytvedal, Michaela
Šojdrová, Tom Vandenkendelaere, Tomáš Zdechovský**
w imieniu grupy PPE

B9-0165/2024

**Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie zacieśnienia stosunków między UE a Armenią oraz potrzeby zawarcia porozumienia pokojowego między Azerbejdżanem a Armenią
(2024/2580(RSP))**

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Armenii, Azerbejdżanu i sytuacji w Górskim Karabachu,
 - uwzględniając Kartę Narodów Zjednoczonych, akt końcowy z Helsinek oraz deklarację z Ałmatów z 21 grudnia 1991 r.,
 - uwzględniając Kompleksową i wzmocnioną umowę o partnerstwie między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony (zwaną dalej „kompleksową i wzmocnioną umową o partnerstwie”)¹, która w pełni weszła w życie 1 marca 2021 r.,
 - uwzględniając przemówienie premiera Armenii Nikola Pasziniana na posiedzeniu plenarnym Parlamentu Europejskiego 17 października 2023 r.,
 - uwzględniając wnioski z drugiego dialogu wysokiego szczebla UE–Armenia na temat polityki i bezpieczeństwa z 15 listopada 2023 r.,
 - uwzględniając fakt, że Armenia stała się stroną Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) 1 lutego 2024 r.,
 - uwzględniając sprawozdanie z realizacji partnerstwa z Armenią z 12 lutego 2024 r.,
 - uwzględniając piąte posiedzenie Rady Partnerstwa UE–Armenia, które odbyło się 13 lutego 2024 r.,
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 17 października 2023 r. w swoim wystąpieniu w Parlamencie Europejskim premier Armenii Nikol Paszinian wezwał do wspólnego zaangażowania na rzecz dalszego zacieśniania stosunków UE–Armenia i podkreślił, że Republika Armenii jest gotowa zbliżyć się do Unii Europejskiej w takim stopniu, w jakim Unia Europejska uzna to za możliwe;
- B. mając na uwadze, że w dniach 26–27 października Rada Europejska zwróciła się do wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz do Komisji o przedstawienie możliwości jak najlepszego zacieśnienia stosunków między UE a Armenią we wszystkich ich wymiarach; mając na uwadze, że 13 listopada 2023 r. Rada do Spraw Zagranicznych dała zielone światło dla określenia dalszych

¹ [Dz.U. L 23 z 26.1.2018, s. 4.](#)

środków wsparcia; mając na uwadze, że wspólna misja informacyjna Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych i Komisji w Armenii w tygodniu rozpoczynającym się 27 listopada 2023 r. potwierdziła wspólne dążenie obu stron do zacieśnienia współpracy, w tym dalszego zaangażowania w nowych obszarach, takich jak bezpieczeństwo i obrona, oraz do zintensyfikowania współpracy sektorowej;

- C. mając na uwadze, że stosunki UE–Armenia opierają się na wspólnych wartościach, takich jak demokracja, praworządność, prawa człowieka i podstawowe wolności, współpraca regionalna i aktywne zaangażowanie w ramach Partnerstwa Wschodniego, aby przyczynić się do współpracy regionalnej i stabilności;
- D. mając na uwadze, że po aksamitnej rewolucji w 2018 r. Armenia stale realizuje reformy mające na celu wzmocnienie demokracji, wymiaru sprawiedliwości i instytucji antykorupcyjnych;
- E. mając na uwadze, że pod przywództwem premiera Nikoła Pasziniana Armenia reaguje na niestabilne środowisko bezpieczeństwa, niekorzystną sytuację militarną w stosunku do Azerbejdżanu i niewiarygodny sojusz z Rosją, zamrażając swoje członkostwo w Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym, dążąc do zmniejszenia swojej zależności w zakresie bezpieczeństwa od Federacji Rosyjskiej i włączając nowe podmioty do swojej struktury bezpieczeństwa, np. przez zwiększoną współpracę wojskową z Francją, Grecją i innymi państwami członkowskimi UE;
- F. mając na uwadze, że Federacja Rosyjska próbuje podważyć wiarygodność demokratyczną Armenii, szerzyć chaos i destabilizację za pośrednictwem kampanii dezinformacyjnych oraz wykorzystała słabość wojskową Armenii w konfrontacji z Azerbejdżanem;
- G. mając na uwadze, że gospodarka Armenii jest nadal w dużej mierze zależna od Rosji, w szczególności w strategicznym sektorze energetycznym; mając na uwadze, że premier Nikol Paszinian wezwał do zwiększenia pomocy w ramach planu gospodarczo–inwestycyjnego UE; mając na uwadze, że dotychczas w ramach planu gospodarczo–inwestycyjnego uruchomiono około 500 mln EUR na inwestycje międzysektorowe;
- H. mając na uwadze, że nowy program partnerstwa UE–Armenia, uzgodniony na piątym posiedzeniu Rady Partnerstwa UE–Armenia, będzie priorytetowo traktować wzmocnienie odporności i dywersyfikację gospodarki, zacieśnienie współpracy w zakresie bezpieczeństwa i zwiększenie inwestycji jako klucz do współpracy gospodarczej;
- I. mając na uwadze, że we wrześniu 2023 r. Azerbejdżan, po dziewięciu miesiącach blokady korytarza lądowego, siłą przejął kontrolę nad pozostałymi częściami Górskiego Karabachu; mając na uwadze, że blisko 140 000 Ormian musiało uciec z tego terytorium, w wyniku czego Górski Karabach został prawie całkowicie pozbawiony ludności ormiańskiej, która mieszkała tam od wieków; mając na uwadze, że może to być równoznaczne z czyszczeniami etnicznymi; mając na uwadze, że nieuznawana Republika Arcachu przestała istnieć 1 stycznia 2024 r., po tym jak jej władze pod przymusem zgodziły się na jej rozwiązanie;
- J. mając na uwadze, że Armenia i Azerbejdżan zaangażowały się w bezpośrednie

negocjacje w sprawie ewentualnego porozumienia pokojowego, które mogłoby otworzyć nowy rozdział w stosunkach dwustronnych; mając na uwadze utrzymujący się brak porozumienia w kwestiach związanych z delimitacją i demarkacją granicy, a także praktycznymi ustaleniami dotyczącymi połączeń transportowych między Azerbejdżanem a jego eksklawą Nachiczewanem;

- K. mając na uwadze, że w Górskim Karabachu znajdują się liczne kościoły, meczety, chaczkary i cmentarze; mając na uwadze, że po tym jak Azerbejdżan wyrządził poważne szkody w ormiańskim dziedzictwie kulturowym podczas wojny w 2020 r., Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (MTS) wskazał w postanowieniu z 7 grudnia 2021 r.², że Azerbejdżan musi „podjąć wszelkie niezbędne kroki, aby zapobiec aktom wandalizmu i profanacji obiektów ormiańskiego dziedzictwa kulturowego, w tym między innymi kościołów i innych miejsc kultu, zabytków, miejsc historycznych, cmentarzy i artefaktów, oraz karać za takie czyny”;
- L. mając na uwadze, że przywódcy Azerbejdżanu nadal składają irredentystyczne oświadczenia w odniesieniu do suwerennego terytorium Armenii; mając na uwadze, że armia Azerbejdżanu nadal okupuje około 170 km² suwerennego terytorium Armenii;
- M. mając na uwadze, że cywilna misja Unii Europejskiej w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) w Armenii (EUMA) została rozmieszczona w lutym 2023 r. z zadaniem monitorowania rozwoju sytuacji na granicy Armenii z Azerbejdżanem oraz składania sprawozdań na ten temat; mając na uwadze, że EUMA może działać wyłącznie po armeńskiej stronie granicy, ponieważ Azerbejdżan odmawia zgody na działania misji po swojej stronie granicy;
1. uznaje i z zadowoleniem przyjmuje fakt, że władze Armenii zdecydowanie podkreśliły wolę zacieśnienia stosunków z Unią Europejską i nadania im priorytetu; uważa, że Unia Europejska powinna zareagować pozytywnie i w pełni wykorzystać tę potencjalną zmianę geopolityczną;
 2. zachęca Komisję i państwa członkowskie do rozpoczęcia prac nad planem działania na rzecz ambitnej poprawy stosunków UE z Armenią; uważa, że w obecnych okolicznościach umowa o bliższej współpracy gospodarczej jest niewystarczająca i nie wykorzystuje swojego potencjału politycznego; uważa, że doświadczenia wynikające z układów o stowarzyszeniu / pogłębionych i kompleksowych stref wolnego handlu z Ukrainą, Gruzją i Republiką Mołdawii powinny służyć za dobrą podstawę, w szczególności w odniesieniu do stopniowej integracji sektorowej z jednolitym rynkiem, co powinno przynieść Armenii wymierne korzyści w skali makro i mikro; z zadowoleniem przyjmuje nowy program partnerstwa UE–Armenia;
 3. uważa, że Armenia ma europejskie perspektywy zgodnie z art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej i może ubiegać się o członkostwo w Unii Europejskiej, o ile spełnia kryteria kopenhaskie, przestrzega zasad demokracji i respektuje podstawowe wolności, prawa człowieka i mniejszości, a także szanuje praworządność; wzywa UE do zbadania możliwości przyznania Armenii statusu kraju kandydującego oraz do zapewnienia

² Postanowienie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 grudnia 2021 r. w sprawie wniosku o wskazanie środków tymczasowych w celu stosowania Międzynarodowej konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej (*Armenia przeciwko Azerbejdżanowi*).

niezbędnego wsparcia w tym zakresie;

4. podkreśla związek między procesem stopniowej integracji Armenii z UE a lepszymi perspektywami trwałego pokoju w Kaukazie Południowym oraz uwolnienia potencjału rozwojowego całego regionu;
5. uznaje, że Federacja Rosyjska nadal wywiera silny wpływ na gospodarkę Armenii, co sprawia, że Armenia jest podatna na groźbę sankcji ze strony Federacji Rosyjskiej w celu ukarania jej za niezależne wybory polityczne i strategiczne; uważa, że UE musi być gotowa do udzielenia Armenii szybkiej pomocy w celu złagodzenia negatywnych skutków takich nieprzyjaznych działań;
6. zdecydowanie zachęca Komisję i państwa członkowskie, aby stanęły na wysokości zadania i wykorzystały ten moment do opracowania indywidualnie dostosowanego programu partnerstwa na rzecz stopniowej integracji politycznej i społeczno–gospodarczej Armenii z UE, któremu towarzyszyć będzie specjalny plan działania zawierający harmonogram mający pomóc Armenii zmniejszyć jej zależność handlową od Federacji Rosyjskiej oraz dokonać przeglądu istniejących priorytetów partnerstwa w celu przyspieszenia zbliżenia ustawodawstwa Armenii do wspólnotowego dorobku prawnego;
7. uznaje pilną potrzebę zacieśnienia współpracy między UE a Armenią w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony; zdecydowanie popiera aspiracje Armenii dotyczące korzystania ze wsparcia wojskowego zapewnianego przez Europejski Instrument na rzecz Pokoju; zwraca uwagę na wartość dodaną regularnych dialogów politycznych i bezpieczeństwa między UE a Armenią jako platformy obejmującej wszystkie kwestie związane z bezpieczeństwem; wzywa do zainicjowania badania dotyczącego oceny zagrożeń hybrydowych, które pomoże Armenii zidentyfikować najważniejsze słabe punkty i opracować ukierunkowane rozwiązania; wzywa do zaproszenia Armenii do udziału w misjach i operacjach UE w dziedzinie WPBiO;
8. wzywa do udzielenia pomocy technicznej UE krajowym instytucjom regulacyjnym Armenii, zwłaszcza w obszarach jednolitego rynku, konkurencji i wsparcia inwestycyjnego, a także do udzielenia pomocy laboratoriom fitosanitarnym w Armenii, aby mogły one skutecznie weryfikować jakość produktów rolnych przeznaczonych na eksport do UE; wzywa ponadto do udzielenia nowych dotacji i pożyczek UE na wsparcie wzrostu gospodarczego i reform w Armenii, którym towarzyszyć będzie dalsza intensyfikacja planu gospodarczego i inwestycyjnego oraz jego inicjatyw przewodnich, a także promowanie połączenia Armenii z podwodnymi kablami elektroenergetycznymi i internetowymi na Morzu Czarnym oraz wsparcie dla armeńskiego Komitetu Lotnictwa Cywilnego we wprowadzaniu usprawnień niezbędnych do usunięcia go z unijnej czarnej listy;
9. uznaje niewykorzystany potencjał kontaktów międzyludzkich między UE a Armenią; wzywa do uznania postępów poczynionych przez Armenię we wdrażaniu umów o ułatwieniach wizowych i readmisji; uważa, że nadszedł czas na rozpoczęcie dialogu z Armenią w sprawie liberalizacji reżimu wizowego;
10. z zadowoleniem przyjmuje zawarcie umowy między UE a Republiką Armenii, która umożliwi przekazywanie operacyjnych danych osobowych między Eurojustem a

właściwymi organami Armenii w ramach współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych; podkreśla znaczenie dalszego pogłębiania współpracy między UE a Armenią w zakresie zwalczania przestępczości i terroryzmu oraz ochrony bezpieczeństwa Unii z korzyścią dla obu stron;

11. wyraża poparcie dla działań misji Unii Europejskiej w Armenii (EUMA) i podkreśla ważną rolę, jaką ona odgrywa; wzywa do przedłużenia jej mandatu na okres po 2025 r. i dalszego zwiększenia liczby personelu; ponownie wyraża swoje rozczarowanie odmową zezwolenia przez Azerbejdżan na działanie misji po jego stronie granicy;
12. podkreśla, że UE powinna być gotowa do nałożenia sankcji na osoby i podmioty zagrażające suwerenności, niezależności i integralności terytorialnej Armenii w przypadku przeprowadzenia jakichkolwiek operacji wojskowych przez siły zbrojne Azerbejdżanu przeciwko suwerennemu terytorium Armenii;
13. wzywa władze Azerbejdżanu, aby umożliwiły ludności ormiańskiej bezpieczny powrót do Górskiego Karabachu, udzieliły solidnych gwarancji ochrony jej praw i własności oraz powstrzymały się od prowokacyjnej retoryki, która mogłaby zachęcać do dyskryminacji Ormian; przypomina władzom Azerbejdżanu, że prawo do powrotu do domu jest podstawową zasadą międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka;
14. ponownie potępia wtargnięcie wojsk Azerbejdżanu na uznane przez społeczność międzynarodową terytorium Armenii oraz trwającą okupację części tego terytorium; ponownie apeluje o wycofanie wojsk Azerbejdżanu z całego suwerennego terytorium Armenii; odrzuca irredentystyczne i podburzające oświadczenia prezydenta Azerbejdżanu i innych azerbejdżańskich urzędników, zagrażające integralności terytorialnej i suwerenności Armenii, w tym oświadczenia związane z domaganiem się korytarza eksterytorialnego łączącego Azerbejdżan z jego eksklawą Nachiczewanem, i wyraża poważne zaniepokojenie tymi oświadczeniami; ostrzega Azerbejdżan przed jakimikolwiek nierozważnymi działaniami militarnymi wobec Armenii;
15. potwierdza jednoznaczne poparcie Unii Europejskiej dla suwerenności, integralności terytorialnej i nienaruszalności granic Armenii; zdecydowanie popiera normalizację stosunków między Armenią i Azerbejdżanem w oparciu o zasady wzajemnego uznawania integralności terytorialnej i nienaruszalności granic w oparciu o deklarację z Ałmatów z 1991 r., delimitację granic na podstawie odpowiednich map Sztabu Generalnego ZSRR, które zostały dostarczone obu stronom, oraz odblokowanie komunikacji regionalnej w oparciu o poszanowanie suwerenności i jurysdykcji obu krajów, na zasadzie wzajemności i równości;
16. zachęca Armenię i Azerbejdżan do poczynienia postępów w kierunku wynegocjowania traktatu pokojowego; uważa, że porozumienie to musi być negocjowane w dobrej wierze i opierać się na uznaniu suwerenności, integralności terytorialnej i niestosowaniu siły; przypomina o kluczowym znaczeniu zakończenia procesu delimitacji i demarkacji granic jako warunku wstępnego przyszłego trwałego porozumienia pokojowego;
17. wyraża poważne zaniepokojenie brakiem ochrony dziedzictwa kulturowego, religijnego i historycznego ormiańskiej ludności Górskiego Karabachu, co stanowi naruszenie postanowienia MTS z 7 grudnia 2021 r.; potępia wszelkie przypadki niszczenia, wandalizmu i profanacji wszystkich miejsc przypominających o wielowiekowej

obecności Ormian w Górskim Karabachu; wzywa władze Azerbejdżanu do zachowania, ochrony i promowania bogatego i zróżnicowanego dziedzictwa regionu;

18. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Armenii, prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Azerbejdżanu, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Radzie Europy.